

Huisarts en emancipator

Nicole Van Waes is blij verrast met de eer die haar te beurt valt als laureaat van de Prijs van de Vlaamse Huisarts. "Het is leuk dat dit jaar een huisarts wint die tussen haar patiënten staat." Die patiënten zijn in het geval van Dr. Van Waes voornamelijk Turkse vrouwen. | Filip Ceulemans

de Huisarts

In 1983 studeerde de Zeeuws-Vlaamse Nicole Van Waes als arts af in Antwerpen. Nadat ze in Nederland uitgeloot was, besloot ze haar geluk in Vlaanderen te zoeken. Naar haar studies bleef ze hier ook hangen. "Mijn keuze voor de huisartsgeneeskunde is duidelijk een bewuste keuze. Ik wilde me niet specialiseren. Vooral het communicatieve aspect van de huisartsgeneeskunde sprak me enorm aan. Met de jaren ben ik ook tot het besef gekomen dat communicatie echt wel heel belangrijk is in de uitoefening van onze job." Meteen na haar studies ging Nicole Van Waes aan de slag bij het Wijkgezondheidscentrum De Sleep in Gent. Ze was er de eerste vrouw en al snel spitste ze haar aandacht vooral toe op de gezondheidszorg van de Turkse vrouwen. Ze leerde (medisch) Turks om het contact met de patiënten te verbeteren en te versterken. "Een

beetje bij toeval rolde ik dus in de Turkse gemeenschap binnen. Ik stelde wel meteen vast dat met name de Turkse vrouwen dit erg waardeerden. Dat ik Turks spreek, verhoogt het vertrouwen en komt bovendien de kwaliteit van de zorg ten goede."

Stimuleren

Ook anno 2009 bestaat er nog steeds nood aan een huisarts die Turks spreekt, zegt Dr. Van Waes. "Ik heb een patiëntenstop en groei met mijn patiënten mee. Ik word ouder, zij ook. Maar dat belet niet dat er nog steeds vrouwen zijn die alleen Turks spreken. Niet alleen oudere vrouwen, maar ook jonge vrouwen die in het kader van een huwelijk naar Gent komen. Ik heb steeds als uitgangspunt gehad dat ik hen stimuleer om Nederlands te leren. Kennis van het Nederlands zorgt immers voor emancipatie. Wanneer de Turkse vrouwen Nederlands kennen, kunnen ze keuzes maken." Omgaan met Turkse patiënten vergt een andere aanpak dan bij autochtone patiënten. "In Turkije is de kindersterfte nog steeds een pak hoger dan bij ons. Dat verklaart waarom de Turkse gemeenschap – die afkomstig is uit een afgelegen streek in Turkije – anders reageert. Ze zullen sneller naar een zorgverstreker stappen omdat ze meer schrik hebben. Die eerste zorgverstreker is vaak de apotheker. In hun thuisdorp was er immers geen arts, maar wel een apotheker die hen verder hielp. Dat verklaart ook waarom ze meer dan de autochtone patiënten vragen achter antibiotica of het geven van een spuit."

Opvoeden

"Het vergt heel wat uitleg om die mentaliteit te veranderen. Pas wanneer ze vertrouwen hebben in de arts is dat mogelijk. Dat gebeurt met veel tussenstappen en veel geduld. Ook ervaring met andere patiënten helpt hier zeker bij. De Turkse patiënten hebben ook de gewoonte om alle verantwoordelijkheid bij de arts te leggen. 'Ik ben ziek, nu is het aan u als arts om me te genezen.' Dat maakt preventief werken uiteraard erg moeilijk. We besteden dan ook heel wat tijd aan het 'opvoeden' van patiënten. Een voorbeeld daarvan is het Swing-project waarbij Turkse vrouwen tijdens één namiddag in de week samen sporten. Ze

▲ Dr. Nicole Van Waes: "Turkse patiënten hebben ook de gewoonte om alle verantwoordelijkheid bij de arts te leggen. 'Ik ben ziek, nu is het aan u als arts om me te genezen.' Dat maakt preventief werken uiteraard erg moeilijk. We besteden dan ook heel wat tijd aan het 'opvoeden' van patiënten."

leren er bewegen." Nicole van Waes beseft dat de setting van een wijkgezondheidscentrum het voor de huisarts veel makkelijker maakt om op deze manier te werk te gaan. "Ik heb dan ook veel waardering en bewondering voor soloartsen die deze patiënten ook op een schitterende manier weten op te vangen. Ik vraag me vaak af hoe ze daar in slagen naast hun andere taken als huisarts. Respect heb ik zeker voor hen. Ik merk zelfs dat de jonge huisartsen die in het wijkgezondheidscentrum actief zijn het vaak moeilijk hebben met deze intensieve manier van werken."

Opleiden

Daarmee zitten we bij een ander aspect van de taak van Nicole Van Waes. In het WGC staat ze mee in voor de opleiding en begeleiding van jonge huisartsen. "Ik merk dat zij anders tegenover de geneeskunde staan dan wij. Ze zoeken bewust een manier om het beroepsleven in harmonie te brengen met het persoonlijke leven. Ze vullen hun engagement anders

in. Niet beter of slechter, wel anders. Vreemd genoeg zijn het net deze jonge huisartsen die sneller uitgeblust zijn. Dat heeft uiteraard ook een invloed op de manier waarop ze naar de patiënt kijken. Ik vind het vooral belangrijk dat we als huisarts de patiënt steeds plaatsen in een breder kader. En dat houdt ook in dat we onszelf in vraag moeten durven stellen.

Patiënt

Nicole Van Waes lijdt zelf aan reuma en kent dus ook de andere kant van de arts-patiëntrelatie. "Bij een opname in het ziekenhuis afgelopen zomer werd het me weer duidelijk hoe belangrijk communicatie is. We weten dat als huisarts wel, maar doen er soms toch te weinig mee. Maar vooral in de tweede lijn is er een probleem. Het is toch onvoorstelbaar dat men in een ziekenhuis een Turkse poetsvrouw oproept als tolk bij een Turkse patiënte", besluit Van Waes die ten slotte nogmaals herhaalt dat ze het zo leuk vindt dat een huisarts uit de praktijk dit jaar uitgekozen werd. ♦

Erelijst Prijs van de Vlaamse Huisarts

1970: Gilbert Temmerman
1972: Jan Heyrman en Francis van den Bussche
1974: Remy Maes en Karel van de Meulebroeke
1976: André Raes en Jef De Loof
1978: Maurice Seuntjens
1980: Norbert Deaulmérie
1982: Leopold Schockaert
1984: Jan Degryse
1986: John Van den Kerkhof
1988: Frank Buntinx
1990: Jos Van Bragt
1992: Jan De Lepeleire en Kristien Hendrickx
1994: Paul Smits
1996: Christine Rouneau
1998: Peter Dieleman
2000: Koen Cornelli en Annie Goeman
2002: Jacques Coupez
2004: Hilde Hemeleers
2006: Jaak Lannoy
2007: Luc Seuntjens
2008: Marc Lemiègre
2009: Nicole Van Waes